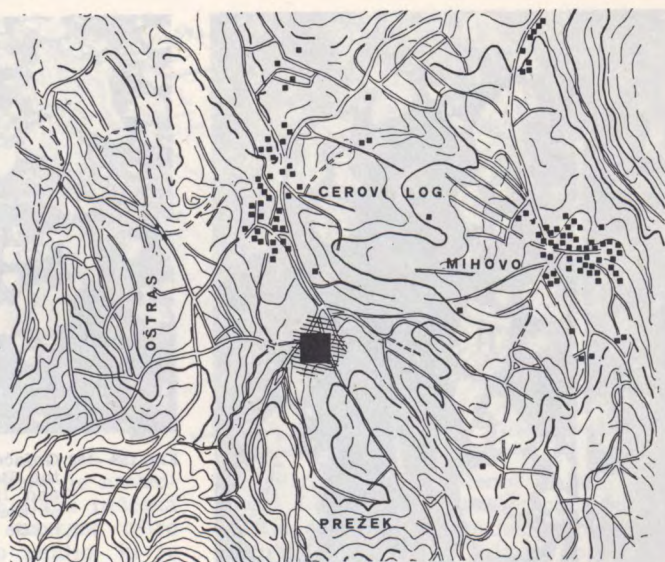


SL. 158 Cerov log pri Miho-
vem pod Gorjanci,
kraj srednjeveškega
grobišča

Fig. 158 Cerov log near Mi-
hovo under the Gor-
janci, the place of a
mediaeval cemetery



LEGENDA :



lokacija srednjeveškega grobišča



prostor širjenja grobišča

di 5—6 »zlatih« predmetov, zapestnica, prstani, broša in drugi predmeti, za katere pa se ne spomni več, kakšni so bili.

Verjetno so prišli na dan pri poglobljanju ceste na Oštras, ki vodi ob s. robu peskoloma. Skeleti so verjetno ležali ob sz. robu peskoloma. Kostni so dolgo hranili v cerovski kovačiji, vendar so se sčasoma izgubile. Omenjene predmete pa je odnesel neki Ljubljčan, ki je gospodarju dal potrdilo o prejemu, vendar z napačnimi podatki o prejemniku in tako jih ni bilo mogoče več dobiti nazaj. Zato lahko sklepamo, da so ti predmeti še danes nekje v Ljubljani (?).

Današnji prostor peskoloma ima obliko elipse. Od križišča do d. brega Pendirjevke je š. 40 m, v smeri V—Z pa 80 m. Pesek je bil načrtno kopan le ob v. robu peskoloma, kjer je dno ravno. Drugod so kopali nenačrtno in so zato nastale luknje in izbokline, na sz. robu peskoloma pa je ostal greben, ki še ni bil prekopan.

S sistematskim izkopom po principu horizontalnih plasti smo na neprekopnem delu peskoloma ugotovili naslednje: sterilna plast se je pokazala v gl. 30 cm: plast svetlo rumenega peska in svetlo rjavega subhumusa, pomešana z lomljenici. Pesek v dveh vzporednih žilah prekinjata vkop A ob v. in vkopom B ob z. robu »neprekopane površine«.

Vkop A, $2 \times 0,70$ m, je ledvičaste oblike in podoben grobni jami, a je mogoče le del jame za pesek v s. podaljšku tega vkopa.

Vkop B, 130×80 cm, se širi v smeri S—J. Z. profil je zasip iz svetlo rjavega subhumusa z drobnimi lomljenci, v. profil pa enotna plast drobnega peska, pomešanega z drobnimi lomljenci. Tudi ta vkop daje vtis v. roba grobne jame, vendar je verjetno del izkopa za pesek.

Z izkopom smo preverili pričevanje domačina Zagorca o neprekopanosti tega dela peskoloma ter ugotovili, da v njem ni sledov kulturnih plasti.

Glede na vsa pričevanja o najdbah na tem prostoru lahko trdimo, da je dolžina grobišča enaka razdalji med cestama na Oštras in Pendirjevko, tj. ok. 40 m. Verjetno gre za grobišče iz časa preseljevanja narodov z redkimi pokopi, podobno kot na grobišču v Gorenjem Vrhpolju. — V. S.

GOJAČE. SV od vasi Gojače, o. Ajdovščina, na pašniku imenovanem Boršt (parc. št. 1479/1, k. o. Gojače, ZSV A 902), so domačini pri kopanju peska do marca 1949 prekopali 6 skeletnih grobov (1—6). Po obvestilu in opravljenem kontrolnem izkopu pa je 16.—21. 9. 1949 ekipa NMLJ izkopala 5 sond, v katerih so



Fig. 159—160 Gojače near Batuje, the finds on the Boršt pasture: the graves 11 and 12 and (right) the post hole at the southeastern corner of the house

bili odkriti še štirje grobovi (7—10); že 1950 je bil — po pripovedovanju — tudi s. od izkopenega grobišča (pribl. 200 m), pri skali Zelena peč, uničen skeletni grob (J. Kastelic, ZČ 6-7, 1952-53, 89 ss).

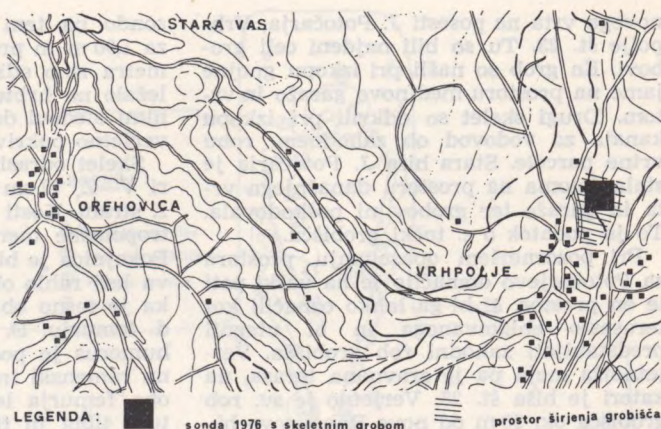
Med 15. 4. in 12. 5. 1974 je Goriški muzej (D. Svoljšak) ob sodelovanju Arheološkega oddelka FF, Ljubljana (T. Knific), ponovno sondažno raziskoval zemljišče Boršta (8 sond). Izkopavanje sta denarno omogočili KSS in TKS Ajdovščina. Sodelovali so študenta Arheološkega oddelka D. Grosman in G. Šmid in domačini iz Batuj A. Čebtron, A. Dolinar, F. Koron, L. Pečenko. Nadzor izkopavanja: dr. J. Kastelic (prim. T. Knific, Primorske novice, št. 21, 17. 5. 1974, 1). Arheološko dokumentacijo in gradivo (inv. št. 2750—2840) hrani Goriški muzej.

Pri sondažnem izkopavanju so bile odkrite prazgodovinske in zgodnj srednjeveške kulturne ostaline. Številni odlomki t. i. kaštelirske keramike, glinast svitek, vretence in kosi ilovnatga stenskega premaza so bili najdeni na pogozdenem platoju Boršta, nad znanim grobiščem, v 0,50 m db. humusni in humusno-gruščnati plasti nad skalnato osnovo (sonda 5), ki jih stratigrafsko ni bilo mogoče razlikovati. Ker so najdbe naselbinske, je bilo na vzpetini z zravnanim vrhom verjetno prazgodovinsko gradišče. Odlomki sorodne lončenine so bili odkriti tudi v zemljeni kopi, pr. 12 m, vi. 1,50 m, približno 200 m z. od grobišča. Vanjo smo v jv. delu izkopali četrtnski

Sl. 159—160 Gojače pri Batujah, najdbe na pašniku Boršt: grobova 11 in 12 ter (na desni) jama za kol na jugovzhodnem vogalu hiše

Sl. 161 Gorenje Vrhpolje pri Sentjerneju, prostor ugotovljenega in verjetnega grobišča

Fig. 161 Gorenje Vrhpolje near Sentjernej, the place of the established and of the probable cemetery



usek (sonda 8). Zgradba kope je naslednja: plast mrtvice, rdeče rjava peščena ilovnata zemlja je bila navzgor ostro omejena z rjavo ilovnato zemljo, ki je bila tik nad sterilno plastjo temnejša in pomešana z drobci keramike in oglja. V tej plasti (db. do 0,90 m) so bili številni kamni, ki so se zgoščevali proti središču nasutja, kjer so bile keramične najdbe najpogostejše; prekrival jo je tenak sloj humusa. Zgradba »gomile« ni izrazita; bila pa je umetno nasuta, o čemer pričajo tudi drobci keramike in oglja, ki so se pojavljali v istem nivoju. Če gre za grobno gomilo, bi lahko potrdil le sistematični zkop; to je pomembno, ker je v bližini več podobnih, vendar manj izrazitih zemeljenih kop.

Osnovni namen izkopavanja je bilo ugotavljanje velikosti že znanega zgodnjersrednjeveškega grobišča (zemljišče je bilo zaradi peskokopa stalno ogroženo). Sonde, ki smo jih izkopali na tem mestu (1, 2, 4, 6), so bile glede grobov negativne; j. od grobišča (sonda 4) pa so bili najdeni odlomki prazgodovinske in zgodnjersrednjeveške lončenine ter kamnit brus, kar je bilo vodilo za sondiranje višje ležečega platoja (sonda 5). Tu sta bila poleg prazgodovinskih najdb odkrita tudi dva skeletna grobova (11 in 12; sl. 159). Okostje odrasle osebe v grobu 11 je bilo obloženo in prekrito z apnenčastimi lomljenci in tremi skrilnatimi ploščami. Smer pokopa: J—S, 210°. Pridatek: ob l. stegenici je ležal košen glavnik z dvema vrstama zobcev. V grobu 12 je bil pokopan otrok; okostje je bilo za lobanjo, ob l. strani in za stopali obdano s kamnito oblogo, katere zgradba je bila izrazitejša za stopali, kjer je bilo kame-

nje v treh legah zloženo v suhi zid. Smer: J—S, 210°. Pridatki: ob l. strani okostja so ležali od medenice proti ramenu železen nož in 2 železna obročka.

Podoben obroček je bil najden tudi pod Zeleno pečjo (skupaj z drobci kosti), tik ob skali, kjer naj bi bil 1950 uničen domnevni grob (sonda 7).

Na travnatem sedlu s. od grobišča (100 metrov) smo odkopali stanovanjsko zgradbo (sonda 3). Hiša ni bila odkrita v celoti, dokumentira pa jo 5 jam za kole (prim. sl. 160), ognjišče, razsute kamnite plošče in drobne najdbe (železni žebli, kamnito rezilo, glinasto vretence, rimski novce, drobci stekla in ostanki — večinoma na lončarskem vretenu izdelane — lončenine). Vel. hiše — 4,40 × 4,10 metra — določajo jame za vogalne kole in drobne najdbe, ki so bile omejene le na bivalno površino. Na podlagi keramike iz hiše in maloštevilnih odlomkov, ki so bili najdeni v bližini grobov 11 in 12, lahko stanovanjsko zgradbo in grobišče povežemo in časovno opredelimo v 7. in 8. stol. — Ti. K.

GORENJE VRHPOLJE PRI ŠENJERNEJU. Pri izkopu temeljev za novo hišo J. Rangusa, Gorenje Vrhpolje 24 a, ki leži ok. 40 m s. od stare hiše, Gor. Vrhpolje 24, so pri izkopu jz. vogala v gl. 40 cm zadeli na človeške kosti.

Človeške kosti so našli že pri gradnji stare hiše, št. 24 konec prejšnjega stoletja. Pri izkopu temelja, ki leži v. od terase, ni bilo grobov. Terasa je nastala verjetno s formiranjem zadnje vrste grobov ob v. robu grobišča.

Kot podatek o širjenju grobišča proti Z označujemo najdbo grobov v okviru